

تنوع زیستی

باغ‌های انگور پیرتاج

مصطفی سهرابلو

دبیر علوم تجربی متوسطه اول پیرتاج

شهرستان بیجار، کردستان

اشاره

آموزش تنوع زیستی در درس زیست‌شناسی، به ویژه در مباحث بوم‌شناسی و محیط زیست اهمیت فراوان دارد. می‌توان آموزش تنوع زیستی را از گیاهان آشنا و ملموس برای دانش‌آموزان آغاز کرد و انگور از میوه‌های کاملاً آشناست.

انگور از جمله میوه‌های پرطرفدار کشورمان و از جمله محصولات سرشار از ویتامین‌ها و مواد معدنی مختلف است که با توجه به شرایط آب و هوایی و خاک مناسب، کشت آن در برخی نقاط به صورت عمده از دیرباز انجام شده و حتی منبع درآمد این مناطق نیز هست. از جمله ویژگی‌های انگور، تنوع ارقام و انواع آن در برخی مناطق است.

باغ‌های انگور شهر پیرتاج از نظر کشت متنوع ارقام و انواع انگور و کیفیت بالای آن‌ها با توجه به خاک و آب و هوای منطقه، از زمان‌های دور منحصر به فرد بوده و هست. باغ‌های انگور منطقه پیرتاج (شهر و روستاهای اطراف) با بیش از ۳۰۰ هکتار مساحت و بیش از هفده نوع انگور جزء تنوع زیستی منطقه محسوب می‌شوند. در این نوشته خلاصه نتایج پژوهش نگارنده درباره تنوع ارقام انگور در باغ‌های شهر پیرتاج ارائه شده است.

کلیدواژه‌ها

انگور، باغ انگور، پیرتاج، مشتقات انگور

و کیفیت بالای آن‌ها، خرید و فروش محصولات این باغ‌ها از جمله غوره، انگور تازه، شیرازه انگور (دوشاب) و رب انگور رونق زیادی داشته است. در حال حاضر، با توجه به کمبود آب نیاز به برنامه‌ریزی‌های جدی و مدیریت مناسب احساس می‌شود تا این تنوع زیستی گران‌بها حفظ شود. با توجه به بررسی‌های نگارنده،

شهر پیرتاج در حدود ۶۰ کیلومتری شرق شهرستان بیجار و در مرز سه استان کردستان، همدان و زنجان قرار دارد و از حیث تنوع انگور و کیفیت بالای آن مطرح است. باغ‌های انگور پیرتاج در چهار طرف شهر گسترش یافته‌اند. (شکل ۱) در گذشته‌ها با توجه به وجود چشمه‌های پرآب منطقه و تنوع ارقام انگور

شکل ۱. باغ‌های انگور پیرتاج.

ارقام انگور در باغ‌های شهر پیرتاج به بیش از ۱۷ نوع می‌رسد، از جمله: فخری (فخری سفید، فخری سیاه)، کشمش قرمز، و سفید، صاحبی، مثقالی، بهشتی، گزنه‌ای، شاهانه، قره شرا، گوی اوزوم، نفتی، قره اوزوم (انگور سیاه)، ریش‌بابا، میرزایی، خلیلی (خلی)، یاقوتی، عسگری و اینگ امجگی (پستان گاو).

مشتقات مهم انگور شامل غوره، دوشاب، مویز و رب انگور است (شکل‌های ۲ تا ۳)

شکل ۲. غوره انگور فخری.

می‌توان آموزش تنوع زیستی را از گیاهان آشنا و ملموس برای دانش‌آموزان آغاز کرد

شکل ۳. دوشاب مخلوطی از انگورهای مختلف.

انگور پیرتاج از لحاظ کیفیت و تنوع منحصر به فرد است و ساکنان از گذشته با توجه به شرایط آب و هوایی و خاک مرغوب منطقه و تجربه بسیار به کشت این محصول اقدام می‌کرده‌اند. این باغ‌ها با آب چشمه طبیعی شهر آبیاری می‌شوند و ارقام غالب انگور این باغ‌ها شامل انواع فخری و کشمش است که به علت کیفیت و مرغوب بودن، به استان‌های مختلف نیز ارسال می‌شود.

شکل ۴. انگور خلیلی (زودرس)

ارقام انگور در باغ‌های شهر پیرتاج به بیش از ۱۷ نوع می‌رسد

شکل ۵. انگور یاقوتی (زودرس).

شکل ۶. انگور فخری سفید.

شکل ۷. کشمش سفید

شکل ۸. کشمش قرمز

شکل ۹. انگور صاحبی

شکل ۱۰. انگور قره فخری (فخری سیاه)

شکل ۱۱. انگور نفتی

شکل ۱۲. انگور ریش بابا

شکل ۱۳. انگور مثقالی

شکل ۱۴. انگور گزنه‌ای

شکل ۱۵. انگور میرزایی

شکل ۱۶. انگور تزیتیشن (نوعی انگور زودرس)

شکل ۱۷. انگور شاهانه (شاهینی)